

Etik İklim Kavramının Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi

Ercüment MUZİKA¹

İlknur KUMKALE²

¹ Doktora Öğrencisi Trakya Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Doktora Programı, ercumentmuzika@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3459-9766

² Prof. Dr., Trakya Üniversitesi / İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ilknurkumkale@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7950- 7389

Özet: Bu çalışma, etik iklim kavramına yönelik akademik literatürün gelişimini ortaya koymak amacıyla bibliyometrik analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri, 10 Haziran 2025 tarihinde Web of Science (WoS) veri tabanında “ethical climate” anahtar kelimesi kullanılarak, başlık düzeyinde yapılan tarama sonucunda elde edilmiştir. 1978–2024 yılları arasında yayımlanmış toplam 360 makale çalışmaya dahil edilmiştir. Analiz kapsamında yayınlar; yıl, ülke, kategori, yazar sayısı ve ortak yazarlık ağı gibi parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bulgular, etik iklim konusuna yönelik yayın sayısının özellikle 2009 yılından sonra belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. En fazla yayın yapılan yıl 2024 olup, bu dönemde 31 çalışma yayımlanmıştır. Ülke dağılımına göre en fazla katkının Amerika Birleşik Devletleri tarafından yapıldığı, onu Çin ve Türkiye’nin izlediği tespit edilmiştir. Ayrıca etik iklim konusundaki çalışmaların ağırlıklı olarak etik, işletme ve yönetim temalarında yoğunlaştığı, bununla birlikte yapay zeka, sürdürülebilirlik ve sosyoloji gibi disiplinlerde sınırlı sayıda çalışmanın bulunduğu görülmüştür. Ortak yazarlık analizinde, Anke Arnaud, Rebecca L. Greenbaum ve Maribeth Kuenzi gibi araştırmacıların alana önemli katkılar sunduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, etik iklim literatürüne yönelik genel eğilimleri, iş birliği ağlarını ve konu yoğunluklarını görselleştirerek, ileride yapılacak araştırmalar için yol gösterici nitelikte bütüncül bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik İklim, Wos Veri Tabanı, Bibliyometrik Analiz.

Examination of Ethical Climate Concept with Bibliometric Analysis Method

Abstract: This study aims to reveal the development of academic literature on the concept of ethical climate through bibliometric analysis. Data were collected from the Web of Science (WoS) database on June 10, 2025, by searching for the keyword “ethical climate” in article titles. A total of 360 articles published between 1978 and 2024 were included in the analysis. The publications were evaluated based on parameters such as publication year, country of origin, categories, number of authors and co-authorship networks. The findings indicate a notable increase in publications after 2009, with the highest number observed in 2024 (31 articles). The United States leads in publication volume, followed by China and Turkey. Most studies are concentrated in the fields of ethics, business, and management, while there are relatively few publications in areas such as artificial intelligence, sustainability and sociology. The co-authorship analysis identified Anke Arnaud, Rebecca L. Greenbaum, and Maribeth Kuenzi as key contributors to the field. By mapping collaboration networks and thematic concentrations, this study provides a comprehensive overview of current research trends on ethical climate and offers a valuable reference point for future studies.

Key Words: Ethical Climate, Wos Database, Bibliometric Analysis

1. GİRİŞ

Bibliyometri, akademik literatürde yer alan makale, bildiri ve kitap gibi yayınların istatistiksel yöntemlerle incelenmesini sağlayarak, bilimsel çalışmaların etkisini ve görünürliğini değerlendirme olanağı sunmaktadır (Martinez ve diğ., 2015; Van Raan, 2006). Bilimsel haritalama analizi, bir araştırma konusunun kavramsal, sosyal ve entelektüel boyutlarını açığa çıkarmaya yönelik kullanılan bibliyometrik bir yöntemdir. Bunun yanı sıra, uzun vadeli bir perspektif sunarak söz konusu boyutların zaman içerisindeki değişim ve gelişimlerinin izlenmesine de imkan tanımaktadır (Cobo, López-Herrera ve Herrera-Viedma, 2015).

Bu çalışma, 1978 yılından günümüze kadar etik iklim alanındaki araştırmaların gelişim sürecini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, etik

iklim konusuna ilişkin yapılan çalışmalar, bu çalışmalarda yer alan yazarlar ve yayımlandıkları ülkeler, haritalama tekniği kullanılarak bütüncül bir çerçevede ele alınmıştır. Araştırmada, literatürdeki temel kaynaklara en hızlı şekilde erişim olanağı sunan bibliyometrik yöntemden yararlanılmış, sonrasında ise görsel haritalama teknikleri uygulanmıştır. İlgili yazında etik iklim üzerine hem teorik hem de uygulamalı pek çok araştırmaya rastlanmasına karşın, doğrudan bibliyometrik bir analiz gerçekleştirilmediği görülmüştür. Özellikle son yıllarda etik iklim kavramına duyulan ilginin artması, bu alanda bibliyometrik bir çalışma yapma gereğini doğurmuştur. Ayrıca, etik iklim literatürünün tüm boyutlarıyla ortaya konulması oldukça zaman ve emek gerektiren bir süreç iken, günümüzde yaygınlaşan yazılımlar sayesinde bu

süreç daha kısa sürede ve daha sistematik bir şekilde yürütülebilir hale gelmiştir.

Çalışmanın içeriğinde öncelikle etik iklim kavramının kuramsal çerçevesi ele alınmış, ardından araştırmada izlenen yöntem açıklanmıştır. Devamında, bulgular ülke bazında ve ortak yazar analizleriyle sunulmuştur. Elde edilen sonuçlar, grafikler, bibliyometrik ağ analizi ve yoğunlaştırılmış görsel ağ haritaları aracılığıyla gösterilmiştir. Son bölümde ise uygulama aşamasında elde edilen verilerin değerlendirilmesi, araştırmanın sınırlılıkları ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler tartışma ve sonuç kısmında yer almaktadır.

2. ETİK İKLİMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Ahlak, bireyin toplumsal bir yaşam sürmesinin doğal bir sonucu olarak gelişen ve bireysel ile toplumsal davranışları şekillendiren manevi bir yapıdır. Her birey, ait olduğu sosyal ve kültürel çevreye bağlı olarak kendi ahlaki anlayışını geliştirir. Ahlaki normlar ise, toplumun değerleri ve dönemin şartlarına göre zaman içinde farklılık gösterebilir.

Ahlak, etik ilkelerin, değerlerin ve ideallerin pratikte nasıl uygulanacağını belirleyen kuralların akılcı bir şekilde geliştirilmesi ve bu kurallar doğrultusunda bireysel ve toplumsal eylemlerin yönlendirilmesi sürecini ifade eder. Bu bağlamda ahlak, etğin somut uygulama biçimini oluşturur.

Değerler, bireylerin ve toplumların davranışlarını yönlendiren, tercih ve kararlarını şekillendiren temel ilkelerdir. Bu ilkeler, tarihsel süreç içerisinde evrilirken, kültürel yapılar, toplumsal dinamikler ve ekonomik koşullar gibi bir dizi faktörden etkilenerek biçimlenir. Her birey ve toplum, sahip olduğu değerler doğrultusunda tutum ve davranışlarını belirler; bu değerler, bireysel eğilimlerden toplumsal normlara kadar geniş bir alanda belirleyici bir etkiye sahiptir (Ural, 2000; Karatay, 2022).

Etik, evrensel bir nitelik taşır ve kültürel ya da coğrafi sınırlarla sınırlı olmayan ilkelere dayanır. Etik, bireyler arasındaki ilişkilerde doğruluk, adalet, sorumluluk gibi değerleri temel alan bir normatif çerçeve sunar. Bu yönüyle, etik; zaman ve mekâna bağlı olarak değişebilen ahlaki kurallardan farklı olarak daha geniş ve evrensel bir bakış açısı sunar, aynı zamanda toplumsal etkileşimin temel yapı taşlarını oluşturur (Erden, 2014).

Etik, genel anlamda insanların doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü olarak nitelendirilebilecek davranışlarını inceleyen bir felsefe alanı şeklinde tanımlanmaktadır (Moore, 2004). Etik, bireylerin ve toplumların benimsemiş olduğu temel ilkeler, değerler ve ideallerle ilgili bir normlar kümesidir. Son yıllarda sıkça araştırılan konulardan biri olan

etik, literatürde genellikle üç tür altında ele alınmaktadır: betimleyici etik, normatif etik ve meta etik.

Günümüzün dijital çağında, dijital teknolojilerin hızla gelişmesiyle birlikte, teknolojinin tasarımı ve kullanımı sırasında insan davranışlarını düzenleme ve yönlendirme sorumluluğunu üstlenen dijital etik gibi yeni etik boyutlar da karşımıza çıkmaktadır (Dinçer Gültekin, 2025).

Etik iklimi kavrayabilmek için ise öncelikle “iklim” kavramının ele alınması gerekmektedir. Yunanca kökenli “Climate” sözcüğünden türeyen bu kavram, “eğilim” anlamını taşımaktadır. İklim kavramıyla anlatılmak istenen, bireylerin çevreyi nasıl algıladığıdır. Kişilerin algı ve davranışları büyük ölçüde çevresel etkenler tarafından şekillenir. Ancak algılar bireyden bireye farklılık gösterebildiği için, ortaya çıkan davranış biçimleri de değişiklik gösterebilir. Benzer şekilde, örgütlerde oluşan algılar kurumun kendine özgü yapısıyla şekillenerek ortak bir algı ortamı yaratır ve bu durum “örgüt iklimi” olarak tanımlanır (Çavuş, 2021: 107).

Etik iklim, örgüt içinde çalışanların karşılaştıkları sorunlara nasıl yaklaşacaklarını ve hangi çözüm yöntemlerini tercih edeceklerini yönlendiren bir unsur olarak tanımlanabilir (Martin ve Cullen, 2006).

Örgütsel etik alanında, "etik iklim" kavramı, araştırmacıların yoğun ilgisini çeken ve önemli bir yer tutan bir terimdir. Etik iklim, bir örgütte etikle ilgili tutum ve davranışların nasıl şekillendiğini yansıtan ortak bir algıyı ifade eder. Örgütsel iklim, genellikle çalışanların örgütün hem resmi politikaları hem de gayri resmi uygulama ve prosedürlerine yönelik paylaşılan algılarını içerir (Reichers & Schneider, 1990). Bu çerçevede, etik iklim; bireylerin, örgütsel ortamda etik kararlar alırken nasıl bir değerlendirme süreci izlediklerini ve bu süreçlerin hangi normlar doğrultusunda şekillendiğini anlamak için bütünsel bir perspektif sunar. Ayrıca, işyerinde etik davranışı teşvik etmek adına, etik bir örgütsel ortamın oluşturulması da büyük bir önem taşır (Elçi ve Alpkın, 2009).

Örgütsel etik iklim çalışmalarının kuramsal temeli, Lawrence Kohlberg’in geliştirdiği Bilişsel Ahlaki Gelişim Modeline dayanmaktadır. Etik karar verme sürecine ilişkin birçok model, Kohlberg’in yaklaşımını temel alarak şekillendirilmiştir. Literatürde öne çıkan örgütsel etik iklim modelleri ise sırasıyla Kohlberg’in Bilişsel Ahlaki Gelişim Modeli, Victor ve Cullen’in Örgütsel Etik İklim Modeli ve son olarak Schwepker’in geliştirdiği Örgütsel Etik İklim Modeli’dir (Özsoy, 2024).

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bibliyometri, bilimsel ilerlemenin izlenmesi, en güvenilir yayın kaynaklarının tespit edilmesi, yeni araştırma alanlarının değerlendirilmesi için akademik altyapının oluşturulması ve akademik üretimlerin analiz edilmesi gibi farklı yollarla literatüre katkı sağlamaktadır (Martinez ve diğ., 2015). Bibliyometri, farklı disiplinlerin, araştırma alanlarının, uzmanlıkların veya yazarların birbirleriyle olan ilişkilerini, aralarındaki yakınlık veya uzaklıkları dikkate alarak görselleştiren bir yöntemdir (Cobo ve diğ., 2012). Bibliyometri, akademik literatüre katkıda bulunan araştırmaları değerlendirmek için nesnel ölçütler sunmasının yanı sıra, bilimsel kalite ve üretkenliği analiz etmek amacıyla da kullanılan bir araçtır. Bu nedenle, bibliyometri tıp, matematik, ekonomi, işletme, fizik, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok bilim alanında ilerlemeyi destekleyen önemli bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Martinez ve diğ., 2015). Etik iklim alanındaki mevcut araştırma eğilimlerini incelemek amacıyla bibliyografik analiz yöntemine başvurulmuştur. Bu tür bibliyometrik çalışmalar için yaygın olarak kullanılan veri kaynakları arasında Web of Science, Scopus, CiteSeer, Google Scholar ve MEDLINE gibi çevrimiçi veri tabanları yer almaktadır (Cobo, López-Herrera ve Herrera-Viedma, 2015). Web of Science, sosyal bilimler, sanat ve beşeri bilimler alanlarında önde gelen uluslararası bir bilimsel literatür veri tabanıdır. Bu veri tabanı, konferanslar, sempozyumlar, seminerler, atölye çalışmaları ve kongreler gibi çeşitli akademik etkinlikleri de kapsamaktadır. 1900'lü yıllardan itibaren geriye dönük en geniş kapsamı sunarak sosyal bilimler, sanat ve beşeri bilimler literatürünü eksiksiz bir şekilde takip etme imkânı sağlamaktadır (Martinez ve diğ., 2015). Başka bir tanıma göre, Web of Science, uluslararası alanda önde gelen bilimsel araştırma kaynaklarından biri olarak hizmet veren çevrimiçi bir bilimsel indeksleme platformudur (Khalil ve Crawford, 2015). Bu çalışmada, 1978-2024 yılları arasında 'ethical [and] climate' terimlerini içeren ve Web of Science Core Collection veri tabanında indekslenen etik iklim ile ilgili yayınlar incelenmiştir.

Bilimsel haritalama yöntemi, matematiksel sonuçlar üretmesine rağmen, esas olarak bibliyografik birimlerin (örneğin kelimeler ve yazarlar) bir arada görselleştirilmesini sağlamaktadır (Boyack ve Klavans, 2010). Bilimsel haritalama yöntemi, araştırmaların yapısal ve dinamik özelliklerini ortaya çıkarmayı hedefleyen bir tekniktir (Cobo ve diğ., 2012). Bilimsel haritalama çalışmalarında, bibliyometrik ağ analizleri ve yoğunlaştırılmış ağ görselleri üretmek amacıyla Bibexcel, VOSviewer, CiteSpace, CopalRed, IN-SPIRE, CReplorer,

Network Workbench Tool, Science of Science Tool, VantagePoint ve SciMat gibi çeşitli yazılımlar kullanılmaktadır (Cobo ve diğ., 2011); Cobo ve diğ., 2012); Pradhan, 2016). Bu çalışmada bibliyometrik analizin görselleştirilmesi için VOSviewer (version 1.6.9) adlı görselleştirme programı kullanılmıştır. VOSviewer yazılımı yardımıyla haritalı bir şekilde literatür resmedilmeye çalışılmaktadır. VOSviewer, diğer web tabanlı haritalama araçlarından farklı olarak görsel sunuma özel bir önem atfetmektedir. Bibliyometrik haritalamada ise iki temel boyut bulunmaktadır: haritaların oluşturulması ve bu haritaların grafiksel biçimde görselleştirilmesi. VOSviewer, geniş ölçekli bibliyometrik haritaların görselleştirilmesi ve yorumlanmasını kolaylaştırması nedeniyle önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2009).

Disiplinler arası araştırmalar bağlamında, zamanla ortaya çıkan eğilimlerin incelenmesi ve akademik dergilerin üzerinde durduğu temaların belirlenmesi, günümüz bilimsel eğilimlerini anlamak açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu süreç, araştırmacıların çalışmalarını ön planda olan konulara yönlendirmelerine ve ilgili alanlara odaklanmalarına olanak tanır (Kuh ve Dinçer Gültekin, 2025).

Bibliyometrik analiz için gerekli veriler, 10.06.2025 tarihinde Web of Science veri tabanında "ethical climate" anahtar kelimesi kullanılarak başlıklarda arama yapılacak şekilde, topic kategorisinde, 1978 ile 2024 yılları arasındaki tüm dizinlerde tarama yapılarak elde edilmiştir. İkinci aşamada, alan dışı çalışmaların engellenmesi için ilgili alanlar incelenerek ve diğer alanlar dahil edilmeyerek, yalnızca çalışma konusuna özgü makaleler belirlenmiştir. Bu tarama süreci sonucunda, 1978 ile 2024 yılları arasında yayımlanan toplam 360 makale tespit edilmiştir. Genel durumu daha iyi anlayabilmek için, bu alandaki tarihsel gelişim, ülkeler ve çalışma kategorileri analiz edilmiştir. Ayrıca, bu makalelerde yer alan ortak yazarlar için bir ağ, zaman çizelgesi ve yoğunluk haritası oluşturulmuştur.

Bu çalışmada öncelikle Web of Science veri tabanından elde edilen veriler düzenlenmiş ve yalnızca 1978-2024 yılları arasında yayımlanan makaleler analiz kapsamına alınmıştır. Ardından, görsel sunum sağlamak amacıyla VOSviewer yazılımı kullanılmış ve programdan elde edilen çıktılar çalışmada değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, seçilen veri tabanlarında 'ethical climate' anahtar kelimesiyle taranan makalelerin bibliyometrik açıdan analiz edilmesidir. Böylelikle, alanda çalışan araştırmacıların katkılarının görünür hale getirilmesi, etik iklim

konusundaki araştırma eğilimlerinin ortaya konması ve literatüre yönelik bütüncül bir perspektif sunulması hedeflenmiştir. Ayrıca, mevcut çalışmaların görece daha az incelenen boyutlarının belirlenmesiyle, gelecekte hangi konulara odaklanılabileceğine ilişkin araştırmacılara yönlendirici bilgiler sağlamak amaçlanmaktadır.

Bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın amacı ve kapsamını ortaya koyan giriş kısmına yer verilmiştir. İkinci bölümde etik iklim kavramı genel çerçevesiyle incelenmiş, üçüncü bölümde çalışmanın yöntemsel temeli açıklanırken, dördüncü bölümde literatür taraması doğrultusunda tablolar üzerinden bibliyometrik analiz yapılmıştır. Son bölümde ise elde edilen bulgular tartışılarak değerlendirilmiştir.

Haritalandırma tekniklerinden ağ (network) ve yoğunluk (density) görselleştirmelerine örnekler Şekil 2’de ve Şekil 4’te sunulmuştur. Ağ görselleştirme, makaleler, yazarlar ve diğer bibliyometrik öğeler arasındaki bağlantı ve ilişkileri ortaya koymaktadır. Bu yöntem, araştırma alanlarındaki iş birliklerini veya bilgi akışlarını analiz etmek için yaygın şekilde kullanılmaktadır. Katman görselleştirmesi ise ağ görselleştirmesine ek olarak daha detaylı incelemeler yapmayı mümkün kılar; zaman dilimi, atıf sayısı ve yayın yılı gibi değişkenler üzerinden ilgili alandaki eğilimlerin anlaşılmasına katkı sağlar. Bu tür görselleştirme, araştırma konularının belirli dönemlerdeki popülerliğini ve gelişim süreçlerini analiz etmek amacıyla sıklıkla

tercih edilmektedir. Yoğunluk görselleştirmesi ise ağ içerisindeki birimlerin yoğunluk ve önem düzeylerini görsel olarak gösterir; sıcak renkler yüksek yoğunluğu, soğuk renkler ise düşük yoğunluğu temsil etmektedir.

Şekil 2 ve Şekil 3’teki görselleştirmeler (ağ haritası ve zaman haritası) VOSviewer yazılımı kullanılarak etik iklim alanındaki çalışmaların dinamiklerini ve etkileşimlerini ortaya koymaktadır. Ağ haritası, etik iklim alanındaki çalışmaların birbirleriyle olan atıf ilişkilerini ve ortak referans yapılarını göstermektedir. Bibliyometrik analizlerde, VOSviewer yazılımı verileri etkili biçimde haritalama ve güçlü görsel çıktılar sunma kapasitesi nedeniyle tercih edilmektedir (Kuh ve Erdem, 2024).

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Etik iklimle ilişkin Web of Science veri tabanından elde edilen verilere göre, 1978- 2024 dönemine ait “topic” olarak betimlenerek ve “ethical [and] climate” şeklinde arama yapılarak Aralık 2024 itibarıyla toplam 360 adet bilimsel yayına erişilmiştir. Bu yayınların, 360 (%100)’ü makeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ilgili veri tabanından ulaşılan etik iklimle ilişkin sadece makalelerin analizi yapılmıştır.

Söz konusu yayınların yıllar itibarıyla dağılımı Tablo-1’de sunulmaktadır. Tablolar aşağıda görüldüğü gibi çalışmada yer alacaktır.

Tablo 1: 1978-2024 Dönemine Ait Etik İklitle İlgili Makalelerin Yıllara Göre Dağılımının Gösterimi

Yayın Yılı	Yayın Adedi	Yayın Yüzdesi (%)	Yayın Yılı	Yayın Adedi	Yayın Yüzdesi (%)
2024	31	8.611	2007	3	0.833
2023	24	6.667	2006	3	0.833
2022	26	7.222	2005	2	0.556
2021	25	6.944	2004	4	1.111
2020	24	6.667	2003	3	0.833
2019	20	5.556	2002	5	1.389
2018	16	4.444	2001	3	0.833
2017	20	5.556	2000	6	1.667
2016	14	3.889	1999	2	0.556
2015	21	5.833	1998	4	1.111
2014	12	3.333	1997	7	1.944
2013	15	3.889	1996	3	0.833
2012	12	3.333	1994	1	0.278
2011	14	4.167	1992	1	0.278
2010	12	3.333	1989	1	0.278
2009	15	4.167	1988	1	0.278
2008	9	2.500	1978	1	0.278

Tablo-1 incelendiğinde, etik iklim konusundaki ilk yayının 1978 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. 10 Haziran 2025 tarihi itibarıyla değerlendirilen veriler, konunun yıllar içerisinde giderek artan bir biçimde akademik alanda ele alındığını ortaya koymaktadır. Özellikle 2009’dan itibaren ivme kazanan bu ilgi, 2015 yılı sonrasında daha da belirginleşmiş ve 2020-2024 döneminde dikkat çekici bir artış göstermiştir. Nitekim 2020 yılında 24 olan yayın sayısı, 2021’de 25’e, 2022’de 26’ya yükselmiş; 2023’te 24’e gerilemiş olsa da 2024 yılında 31 yayınlı en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu artış eğilimi, etik iklim kavramının örgütsel davranış, liderlik, kurumsal sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik gibi alanlarda güncel sorunlara çözüm üretme potansiyeli taşıdığını ve bu nedenle akademik çevrelerde giderek daha fazla görünürlük kazandığını göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında, etik iklim konusundaki yayınlara ilişkin iş birliği ağlarını ve coğrafi dağılımları görselleştirmek amacıyla VOSviewer programı kullanılarak bibliyometrik bir haritalama analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizde eş yazarlık (co-authorship) yöntemi benimsenmiş ve analiz birimi olarak ülkeler esas alınmıştır. Elde edilen

bulgulara ilişkin görsel çıktı Şekil 1’de sunulmaktadır.

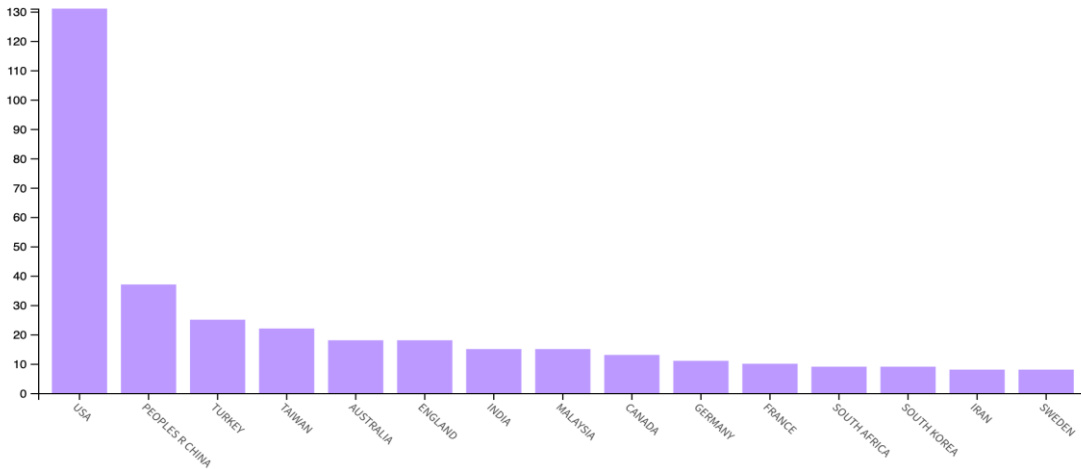
Etik iklim literatürüne bilimsel yayınlarıyla katkı sunan yazarları, coğrafi açıdan inceleme yapabilmek için ülke bazında ilk 15 ülkenin bilgileri Şekil 1’de sunulmaktadır. Türkiye’den 25 çalışma indeks dahilinde veri tabanında sunulmaktadır. Katkı yapan ülkeler nezdinde bakıldığında 131 adet (%36) bilimsel yayınlı ABD ilk sıradadır. Bu durum, etik iklim konusundaki araştırmaların en yoğun şekilde ABD’de yapıldığını göstermektedir. Akademik üretimin merkezinde oldukları ve etik iklim kavramının iş dünyası, sağlık, kamu yönetimi gibi alanlarda ABD’de sıkça tartışıldığı söylenebilir.

Çin (37 makale) ikinci sıradadır. Son yıllarda Çin’de artan akademik yayın üretimi, etik ve yönetim konularının da giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir.

Tayvan, Avustralya ve İngiltere de 20’ye yakın yayınlı güçlü temsil edilmektedir.

Avrupa ülkeleri (Almanya, Fransa, İsveç), Güney Kore ve Güney Afrika gibi ülkeler ise daha düşük ama yine de dikkate değer düzeyde katkı yapmıştır.

Şekil 1: 1978-2024 Dönemine Ait Etik İklım İlgili Makalelerin Yayımlandıkları Ülkelere Göre Dağılımının Gösterimi

Türkiye’nin Konumu

Türkiye, 25 makale ile 3. sırada yer almakta ve bu durum Türkiye’nin etik iklim konusundaki akademik görünürlüğünün oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

ABD ve Çin gibi ülkelerin gerisinde olmakla birlikte, Türkiye’nin pek çok Avrupa ülkesini, Kanada’yı ve Güney Kore gibi güçlü akademik üretim kapasitesine sahip ülkeleri geride bıraktığı görülmektedir. Bu tablo, Türkiye’de etik iklim kavramına yönelik akademik ilginin giderek arttığını ve küresel akademik tartışmalara aktif bir katkı sağlandığını göstermektedir.

Tablo 2’de etik iklim üzerine yapılan çalışmaların yoğunlaştığı bilimsel alanlar incelendiğinde en fazla yayın sayısı ve oranının bulunduğu kategoriler, bu alana yönelik ilginin hangi konularda yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bazı çalışmaların iki ya da daha fazla alanda yer aldığı varsayımının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bağlamda, ethics (etik) kategorisi en yüksek yayın oranına sahipken, onu business (işletme) ve management (yönetim) kategorileri takip etmektedir. Bu durum, etik iklim araştırmalarında özellikle etik, işletme ve yönetim temalarının ön planda olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, yapay zeka, sürdürülebilirlik ve sosyoloji gibi alanlar, etik iklim

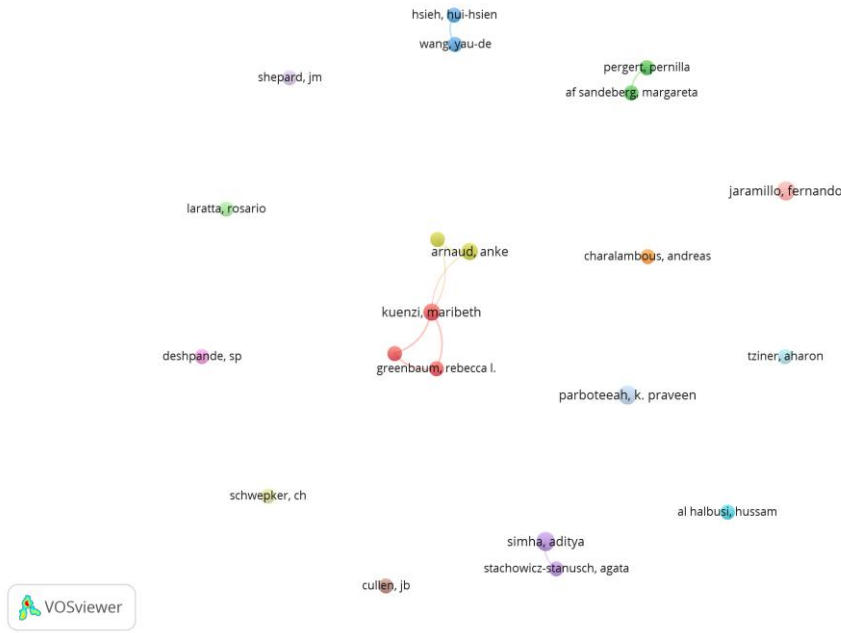
kapsamında daha az çalışılan konular arasında yer almakta; bu da bu alanlarda henüz yeterince keşfedilmemiş boşlukları ele alarak potansiyel araştırma fırsatı sunmaktadır. Genel olarak bu

veriler, etik iklim çalışmalarının en çok hangi akademik kategorilerde toplandığını görmek açısından önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

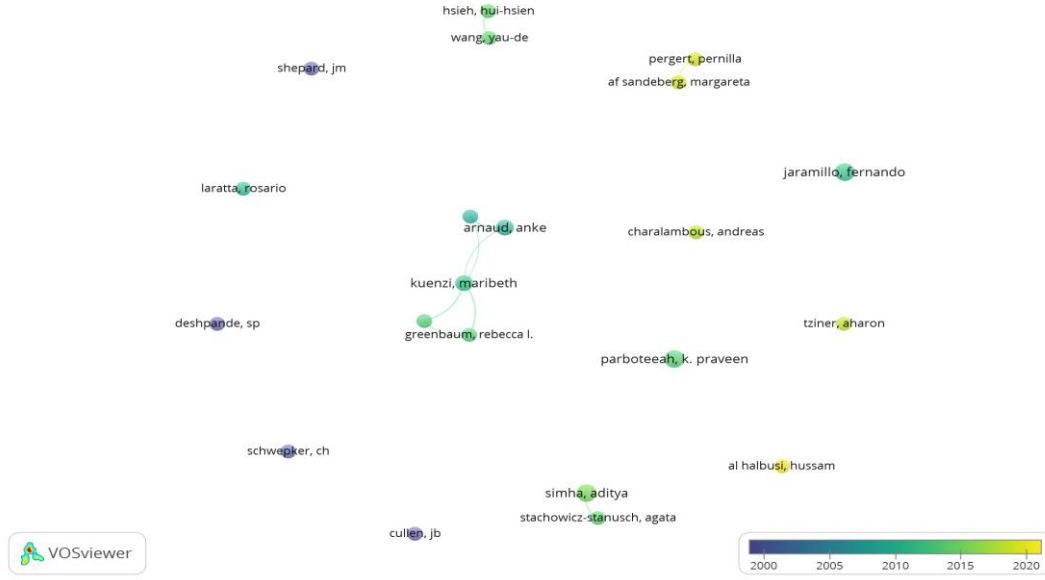
Tablo 2: Etik İklım ile İlgili Çalışmaların Alanlara Göre Dağılımı

Çalışma Alanı	Yayın Adedi	Yayın Yüzdesi (%)
Etik (Ethics)	163	46.439
İşletme (Business)	160	45.584
Yönetim (Management)	118	33.618
Yeşil Sürdürülebilirlik Bilim Teknolojisi (Green Sustainable Science Technology)	13	3.704
Bilgisayar Bilimleri Yapay Zeka (Computer Science Artificial Intelligence)	3	0.855
Sosyal Bilimler Disiplinlerarası (Social Science Interdisciplinary)	2	0.570
Operasyon Araştırma Yönetim Bilimleri (Operations Research Management Science)	2	0.570
Sosyoloji (Sociology)	2	0.570
İstatistik Olasılık (Statistics Probability)	2	0.570

Şekil 2: Etik İklım Alanındaki Araştırmacıların Sosyal Ağ Haritası

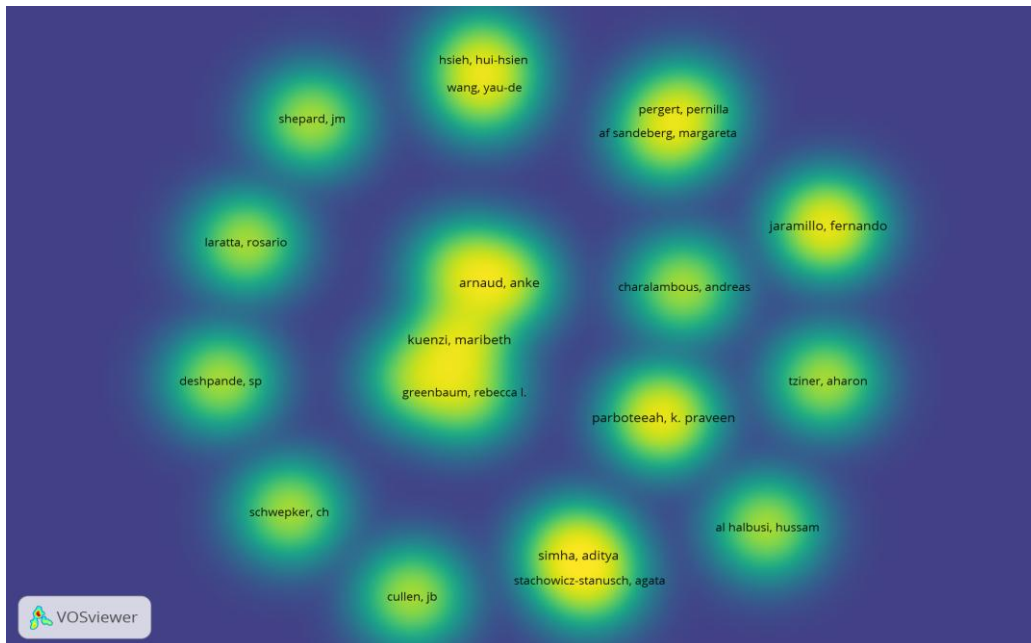
Şekil 3: Etik İklim Alanındaki Araştırmacıların Zaman Haritası

Literatürde çok merkezi ve geniş bir iş birliği ağı bulunmamaktadır. Yazarlar çoğunlukla küçük kümeler halinde veya bağımsız çalışmaktadır. Etik iklim alanı dağınık görünmektedir. En güçlü iş birliği Kuenzi- Greenbaum ve Arnaud üçlüsü. Dolayısıyla bu üçlü etik iklim alanında daha yakın çalışan ve birlikte atıf alan bir gruptur. Bu yüzden merkezde çekirdek grup konumundadırlar. Diğer yazarlar (Simha- Stachowicz, Hsieh-Wang, Pergert-af Sanderberg gibi) daha küçük ikili gruplar halinde veya tek yazarlı katkılar ile öne çıkmaktadır. Tek başına çalışan araştırmacıları oluşturan: Jaramillo, Fernando, Cullen, JB, Deshpande, Loratta, Rosairo, Schwepker gibi isimler ağda yalnız durmaktadır. Bu

ya bağımsız çalıştıklarını ya da etik iklim üzerindeki katkılarının az olduğunu göstermektedir. Yani alan, birkaç merkezi figür etrafında kümelenmiş dağınık bir durumdur. Etik iklimin bibliyometrik analizi kapsamında incelenen yazar iş birliklerine bakıldığında Kuenzi, Greenbaum ve Arnaud'un alanda birlikte çalışmalarına rastlanmıştır. Ortak yazarlı olarak hazırlanan çalışmalar arasında söz konusu yazarların birlikte yaptıkları çalışmalarla ilk sırada karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. VOSviewer programı aracılığıyla yapılan ortak yazar ağ haritası Şekil 2'de sunulmaktadır. Akabinde bütünlük teşkil etmesi amacıyla yoğunlaştırılmış görsel hali ise Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4: Etik İklim Alanındaki Araştırmacıların Yoğunluk Haritası

Alanda çekirdek araştırmacı grubu Maribeth Kuenzi, Rebecca L. Greenbaum ve Anke Arnaud etrafında şekillenmiştir. Bunlar merkezi yazarlar olup, en fazla iş birliğini ve atıf yoğunluğunu toplamışlardır. Etik iklim çalışmalarına katkıları belirgin olmakla beraber merkezdeki yazarlar kadar yoğun olmayan ikinci halkadaki isimler ise; Parboteeah, K. Praveen, Simha, Aditya-Stachowicz- Stanusch, Agata, Jaramillo, Fernando'dur. Literatürde yer alan Desphande gibi diğer isimler merkezdeki üçlü kadar etkili olmayıp; katkıları bireyseldir veya sınırlı iş birliklerine dayanmaktadır. Bunlar dış çeperde yer alan yazarlardır. Yani literatür küçük bir çekirdek grup tarafından şekillendirilmiş, diğer yazarlar ise alanın çevresel katkı sağlayıcılarıdır.

Erken Dönem Katkıları (2000-2005): Etik iklim alanında öncü çalışmaları yapan ve ilk katkıları veren yazarlar: Deshpande, SP, Schwepker, CH, Cullen, JB, gibi isimlerdir. Temel teorik çalışmalar 2000'lerin başında sınırlı olarak ve bireysel katkıları ile başlamıştır.

Orta Dönem (2005-2015): 2010'lu yıllarda aktif olan Kuenzi, Maribeth- Greenbaum, Rebecca L.- Arnaud, Anke üçlüsü iş birliği açısından merkezi oldukları kadar, literatür için de önemli bir dönüm noktası olmuşlardır. Aynı dönemde Jaramillo, Fernando ve Parboteeah, K. Praveen gibi isimler de katkı sağlamıştır. Bu dönemde alan, merkezinde olan ortak çalışmalar ile olgunlaşmıştır.

Son Dönem (2015 ve Sonrası): Daha güncel araştırmalara yönelen yazarlar: Charalambous, Margareta, Al Halbusi, Hussam'dır. Ayrıca Simha, Aditya ve Stachowicz- Stanusch, Agata ikilisinin de son yıllarda üretken oldukları görülmektedir. Daha çok bölgesel ve farklı disiplinlerden gelen araştırmacılar ile alanın çeşitlenmesi ve güncelleşmesi sağlanmıştır.

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

1978–2024 döneminde etik iklim literatüründe yayımlanan makalelerin analiz edildiği bu araştırmada, etik iklim çalışmalarının teorik temellerini ve mevcut araştırma eğilimlerini bir araya getirerek, alanın değerlendirilmesine olanak tanıyacak tutarlı bir çerçeve oluşturulması hedeflenmiştir. Çalışmanın, etik iklimle ilgili gelecekte yapılacak araştırmalara rehberlik edici ve yol gösterici nitelik taşıması beklenmektedir. Ayrıca, etik iklim araştırmalarındaki teorik dayanakları ve eğilimleri sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, mevcut literatüre farklı bir bakış açısı sunarak tamamlayıcı bir katkı sağlamaktadır.

Yapılan bibliyometrik analiz sonucunda, etik iklim alanına ait önemli bilimsel yayınlara toplu bir şekilde

ulaşılmıştır. Bu yaklaşım, literatürdeki temel çalışmaları ve araştırma eğilimlerini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bibliyometrik analiz, ülkeler, atıf sayıları ve ortak çalışma yapan yazarlar gibi unsurları inceleyerek bilimsel yayınların etkinliğini ortaya koymayı mümkün kılmaktadır. Son yıllarda farklı disiplinlerde yaygın biçimde kullanılan bibliyometrik analiz ve görsel haritalandırma yöntemleri, bu çalışmada da birlikte uygulanmıştır. Bilimsel haritalama ise, çalışılan konunun dinamik yapısını ve gelişim sürecini görsel olarak ortaya koymayı amaçlayan bir yöntem olarak değerlendirilmiştir.

1978'den günümüze kadar etik iklim alanındaki çalışmaların gelişimini inceleyen bu araştırmada, uluslararası düzeyde kabul gören "Web of Science Core Collection" veri tabanı kullanılarak etik, işletme ve yönetim ile ilgili alanlardaki önemli makalelere ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, "VOSviewer" yazılımı aracılığıyla görselleştirilmiştir. Bulgular, etik iklimin literatürde giderek artan bir çalışma alanı hâline geldiğini göstermektedir. Özellikle 2009 yılından itibaren bu alandaki yayın sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, etik iklimle ilgili en fazla makale 2024 yılında yayımlanmış olup, bu alana en büyük katkıyı sağlayan ülke ABD olarak tespit edilmiştir.

Web of Science veri tabanında indekslenen dergilerde etik iklim konusuyla ilgili olarak dünya genelinde toplam 360 makale yayımlanmış olup, bunlardan 25'i Türkiye kökenlidir. Bu durum, Türkiye'nin konuya ilişkin küresel eğilimle paralel bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Görselleştirilmiş ağ haritası, yoğunluk haritası, zaman haritası ve grafikler incelendiğinde, bu alanda ortak yayın yapan yazarlar arasında en yoğun iş birliği Kuenzi, Greenbaum ve Arnaud tarafından gerçekleştirilmiştir.

Etik iklim üzerine yapılan bu çalışmanın temel sınırlılıklarından biri, yalnızca Web of Science veri tabanından makalelerin taranmış olmasıdır. Her ne kadar literatürde en kapsamlı veri tabanlarından biri olarak kabul edilse de, bu seçim diğer veri tabanlarında yer alan ama bu veri tabanında taranmayan çalışmaların dikkate alınmamasına yol açmaktadır.

Günümüzde etik iklim konusunun dünya genelinde giderek daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Bu artan ilginin Türkiye'de de yansıtılmaya devam edilebilmesi için, etik iklimle ilgili olarak ilgili veri tabanlarında taranan dergilerde yayımlanan çalışma sayısının artırılması önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Boyack, K. W., Klavans, R. (2010). "Co-citation Analysis, Bibliographic Coupling, and Direct Citation: Which Citation Approach Represents the Research Front Most Accurately?", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, Cilt. 61, Sayı: 12, 2389-2404.
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., Herrera, F. (2011). "Science Mapping Software Tools: Review, Analysis, and Cooperative Study Among Tools", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, Cilt. 62, Sayı: 7, 1382-1402.
- Cobo, M.J., López-Herrera, A.G., Herrera-Viedma, E., Herrera, F. (2012). "SciMAT: A New Science Mapping Analysis Software Tool", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, Cilt. 63, Sayı: 8, 1609-1630.
- Cobo, Manuel J., López-Herrera, A. G. and Herrera-Viedma E. (2015). "A Relational Database Model for Science Mapping Analysis", *Acta Polytechnica Hungarica*, Cilt. 12, Sayı: 6, 43- 62.
- Çavuş, M. F. (2021). Entropic organizational climate (EOC): Development and validation of new scale. *Organizational Psychology*, 11(3), s. 106-119.
- Dinçer Gültekin, D. (2025). "Dijital Okuryazarlık ve Etik: Kavramsal Bir İnceleme". XXIII. International Balkan and Near Eastern Congress Series on Economics, Business and Management, 15-16 Mart 2025, Bulgaristan: Plovdiv, 215-221.
- Elçi, M. & Alpkan, L. (2006). Etik iklimin Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(1), 141-170.
- Erden, G. (2014). Etiğin Kavramsal Açılımı, İletişim ve Etik Arasındaki İlişki. M. Işık (Ed.), *İletişim ve Etik İçinde* (S. 123-138). Eğitim Yayınevi.
- Karatay, M. (2022). Akademik Etik. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 196-214.
- Khalil, G. M., Crawford, C. A. G. (2015). "A Bibliometric Analysis of US-based Research on the Behavioral Risk Factor Surveillance System", *American Journal of Preventive Medicine*, Cilt. 48, Sayı: 1, 50-57.
- Kuh, Z. ve Dinçer Gültekin, D. (2025). "Dijital Etik ile İlgili Çalışmaların VOSviewer Programı ile Bibliyometrik Analizi", *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 11(1), 223-242.
- Kuh, Z. ve Erdem, R. (2024). Hastalık Saklama Kavramının Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 10.
- Martin, K.D ve Cullen, J.B. (2006) "Continuities and Extensions of Ethical Climate Theory: A Meta-Analytic Review". *Journal of Business Ethics* (2006) 69:175–194.
- Martinez, M. A., Cobo, M. J., Herrera, M., Herrera-Viedma, E. (2015). "Analyzing the Scientific Evolution of Social Work Using Science Mapping", *Research on Social Work Practice*, Cilt. 25, Sayı: 2, 257-277.
- Moore, G. E. (2004). *Principia Ethica*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Özsoy, M. S (2024). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Örgütsel Davranış Bilim Dalı Doktora Tezi Makyavelizm Ve Örgütsel Anominin Üretkenlik Karşısı İş Davranışları Üzerindeki Etkisinde Örgütsel Etik İklimin Düzenleyici Rolü, İstanbul
- Pradhan, P. (2016). "Science Mapping and Visualization Tools used in Bibliometric & Scientometric Studies: An Overview", *INFLIBNET Newsl. Artic. Cilt. 23, Sayı: 4, 19-33*.
- Reichers, A. R., & Schneider, B. (1990). Climate and culture: An evolution of constructs. In B. Schneider (Ed.), *Organizational climate and culture* (pp. 5–39). San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Ural, Ş. (2000). Teknik, Teknoloji ve Değerler, III Teknoloji Kongresi Bildirileri, Ankara: TÜBİTAK Yayınları.
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538.
- Van Eck, N., Waltman, L. (2009). "Software Survey: VOSviewer, A Computer Program For Bibliometric Mapping", *Scientometrics*, Cilt. 84, Sayı: 2, 523-538.
- Van Raan, A. F. (2006). "Statistical Properties of Bibliometric Indicators: Research Group Indicator Distributions and Correlations", *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, Cilt. 57, Sayı: 3, 408-430.